

Dorovský, Ivan

[Miladinova, Brata. Ljudske pesmi v slovenskem prevodu Štefana Kociančiča]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná.
1986, vol. 35, iss. D33, pp. [150]-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/107602>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ke hledisko rozšiřuje pohled na danou problematiku o další aspekty a dává možnost preciznějšího hodnocení některých jevů, neposloužilo však vždy přehlednosti a sevřenosti literárněhistorického výkladu.

Jarmil Pelikán

Brata Miladinova, Ljudske pesmi v slovenském prevodu Štefana Kociančiča. Ljubljana 1984, 317 stran.

V roce 1983 se v italské Gorizii konalo mezinárodní sympozium věnované životu a dílu významného slovinského kněze Štefana Kociančiče (1818–1883), buditele slovinského lidu v těchto národnostně i jazykově pestrých oblastech. Kociančič byl nejen vynikající znalec bible a hebrejštiny, nýbrž také historik, básník a překladatel (ovládal více než tři desítky jazyků, mezi nimi také češtinu).

Počátkem roku 1861 vyšla v Záhřebu za finanční pomoci biskupa J. Strossmayera do té doby nejrozsáhlejší sbírka více než pěti set makedonských a asi stovky bulharských lidových písní pod názvem *Balgarski narodni pesni*. Folklórní materiál (kromě písní také pověsti, legendy, obyčeje aj.) sebrali bratři Dimitr a Konstantin Miladinovovi z makedonského městečka Struga. Sběrka vzbudila v Čechách, v Rusku (psal o ní I. I. Srezněvskij) i v ostatních slovanských zemích opravdový zájem. První nadšenou recenzi sbírky napsal do časopisu *Lumfr* (1862) písecký rodák a „horlivý všeslovan“ Moric Fialka. Upozornil na velké básnické hodnoty makedonské a bulharské lidové písně a otevřel této slovesnosti cestu do českého kulturního prostředí. Vyzval české „básníře“, aby ze sborníku překládali do češtiny. A vsudku, brzy po vydání sborníku i v dalších desetiletích našlo se u nás mnoho překladatelů. Byli mezi nimi např. Josef Vysocký, Ervin Špindler, Josef Severa, V. D. Stojanov, Jan Gebauer, Josef Holeček, František Doucha, Emanuel Fait. Gebauer viděl v písních „velkou cenu básnickou“ a studoval z nich jazyk, který byl základem staroslověnštiny. Výbor šedesáti jeho překladů písní vycházel z *Lumfru* na Hálkovo doporučení od počátku roku 1863. O více než deset let později pak Josef Holeček, který překlady makedonských a bulharských lidových písní literárně debutoval, vydal impozantní dvousvazkový výbor více než 150 makedonských a bulharských lidových písní (1874, 1875). Zájem o slovanskou, zejména o jihoslovanskou lidovou slovesnost neutuchal u nás ani v následujících desetiletích.

V knihovně bohosloveckého semináře v Gorizii objevil v roce 1983 dr. Dragi Stefanija, docent lučlaňské univerzity, rukopis překladů 290 makedonských a bulharských lidových písní a dvou svatebních obyčejů ze sborníku bratří Miladinovových, které pořídil Štefan Kociančič. Překlad je opatřen předmluvou a byl pořízen v letech 1861–1863, tedy přesně v době, kdy také Jan Gebauer makedonské a bulharské lidové písně ze stejného sborníku překládal. Kociančič sestavil rovněž glossarium, tj. slovník s výkladem makedonských a bulharských slov nejen v slovinštině, ale i v různých jiných jazycích, které překladatel ovládal. Takto podle slov objevitele Kociančičových rukopisů D. Stefaniji můžeme vlastně hovořit o prvním makedonsko-slovinském a bulharsko-slovinském slovníku, který, podobně jako překlady písní, zůstal více než jedno století v rukopise. Slovník obsahuje asi 4000 slov a je vlastně zároveň jakýmsi slovníkem výkladovým.

Kociančičovy překlady makedonských a bulharských lidových písní se nyní se solidním úvodem D. Stefaniji (v slovinštině a makedonštině) poprvé dostaly do rukou slovinských čtenářů a dalších zájemců. Stefanija se však mylně domnívá, že se toto vydání může považovat za sedmé vydání sborníku Miladinovových (ušlo mu, že vyšlo fototypní vydání v Sofii 1981 s obsáhlým úvodem P. Dinekova) a za první vydání v jiném než v jazyce originálů. Gebauerovy překlady (třebaže pouze časopisecké) toto tvrzení poněkud korigují.

Stefanijovo vydání Kociančičových překladů makedonských a bulharských lidových písní poslouží především slavistům jako podkladový materiál ke srovnávacímu studiu a jako příklad živého zájmu o kulturu slovanských národů v minulém století.

Ivan Dorovský